

MĂRTURII ISTORICE

CINCI SCRISORI CĂTRE STALIN

DIN BASARABIA

Foametea, „deschiaburirea” și deportarea
în Moldova sovietică, 1947-1952

Mariana S. Țăranu

alcătuitoare, autoarea introducerii și comentariilor

Versiune editorială română pentru verificarea autoarei

Sibiu, 2026

Cinci scrisori către Stalin din Basarabia

Foametea, „deschiaburirea” și deportarea în Moldova sovietică, 1947-1952

Alcătuire, introducere și comentarii istorice:

Mariana S. Țăranu

Statutul acestei versiuni

Această versiune editorială în limba română a fost pregătită pentru verificarea autoarei. Textele scrisorilor reproduc ediția românească din 2014, cu intervenții limitate la punctuație și prezentare pentru această broșură. Deoarece majoritatea documentelor au fost redactate inițial în limba rusă, înaintea unei ediții academice definitive textele trebuie confruntate cu originalele arhivistice. Prezenta machetă nu trebuie citată ca reproducere diplomatică a originalelor.

Ediția de bază

Țăranu, Mariana S. (alc.). Scrisori către Stalin sau spovedaniile celor ocupați (1947-1953). Chișinău: Pontos, 2014. 520 p. ISBN 978-9975-51-601-3.

Ediția integrală cuprinde 280 de scrisori din Arhiva Națională a Republicii Moldova, ordonate cronologic și însoțite de explicații.

Cuprins

Despre autoare și proiect

De ce îi scriau oamenii lui Stalin?

Scurtă cronologie, 1946-1953

1. Foamea îi silește să vorbească: învățătorii din Soroca, 1947
2. Un bătrân orb declarat „chiabur”: Gheorghe Streci, 1949
3. A patra cerere înaintea deportării: Filip Talpă, 1949
4. Doi fii morți în război, tatăl deportat: Gheorghe Păduraru, 1950
5. „Vă pup de multe-multe ori”: Daria Herghelegiu, 1952

Ce dezvăluie aceste cinci scrisori

Ediția integrală și citarea recomandată

Anexă: proiectul unei pagini deschise de blog

Principiu editorial

În centrul broșurii nu se află Stalin și nici simbolistica sovietică, ci oamenii care i-au scris: limbajul, speranțele, temerile și destinele lor. Fiecare document este însoțit de un context istoric și de un scurt comentariu, astfel încât scrisoarea să nu devină o curiozitate desprinsă din realitatea epocii.

Despre autoare și proiect

Mariana S. Țăranu este istoric, doctor în istorie și cadru didactic universitar. Cercetează patrimoniul arhivistic și istoria socială a Moldovei sovietice. Printre temele sale principale se numără represiunile staliniste, foametea din 1946-1947, deportările, colectivizarea, raporturile dintre stat și societate și viața cotidiană într-un sistem totalitar.

Volumul Scrisori către Stalin sau spovedaniile celor ocupați (1947-1953) a apărut în 2014 la Editura Pontos din Chișinău. Ediția de documente cuprinde 280 de scrisori păstrate în fondurile Arhivei Naționale a Republicii Moldova. Țăranu, învățători, muncitori, bătrâni, văduve, copii și familii deportate relatează despre foamete, impozite, confiscări, includerea în listele de „chiaburi”, colectivizare și deportare.

În prezent, Mariana S. Țăranu trăiește și lucrează la Sibiu, România. Își continuă cercetările despre istoria Moldovei sovietice și a Europei de Est și publică materiale istorice pentru publicul român și internațional.

Această broșură scurtă urmărește să redea unor scrisori vocea umană și să arate cum oamenii obișnuiți încercau să vorbească cu o putere care hotăra asupra proprietății, libertății, domiciliului și, uneori, chiar asupra posibilității lor de a supraviețui.

Mariana S. Țăranu | marianataranu.eu

De ce îi scriau oamenii lui Stalin?

Între 1947 și 1953, locuitori ai RSS Moldovenești i s-au adresat lui Iosif Stalin atunci când toate instanțele mai apropiate refuzaseră să-i ajute. Scriau după foamete, în timpul colectivizării accelerate, sub presiunea impozitelor împovărătoare, a confiscărilor și a deportărilor în masă. Pentru mulți, o scrisoare la Moscova era ultima speranță că o decizie a sovietului sâtesc, a comitetului executiv raional sau a unei autorități republicane va fi verificată.

Correspondența dezvăluie unul dintre marile paradoxuri ale sistemului stalinist. Oamenii căutau dreptate la conducătorul statului ale cărui politici creaseră mecanismul lipsei lor de drepturi. Mulțumirile adresate puterii sovietice coexistă cu descrierea foametei; loialitatea față de stat, cu cererea de restituire a unei case confiscate; lauda lui Stalin, cu mărturiile despre abuzurile aparatului său.

Stalin era numit „tată”, „învățător”, „mare conducător” și „om apropiat”. Aceste formule nu trebuie înțelese exclusiv ca admirație sinceră. Ele făceau parte din limbajul epocii: un limbaj al autoprotecției și, totodată, un produs al cultului personalității. Înainte de a explica felul în care puterea sovietică îi lipsise de mijloacele de trai, autorii trebuiau să-și probeze loialitatea.

Scrisorile erau înregistrate la Moscova, transmise Consiliului de Miniștri de la Chișinău și apoi comitetelor executive raionale și sovietelor sâtesți. Astfel, o plângere ajungea adesea să fie verificată tocmai de funcționarii locali împotriva cărora fusese formulată. Dacă nu primeau un rezultat, oamenii scriau din nou: a doua, a treia sau a patra oară.

Corpusul documentar și selecția

Ediția integrală cuprinde 280 de scrisori expediate între 1947 și 1953 din RSS Moldovenească și din regiunile de deportare. Autorii aparțineau unor grupuri etnice și sociale diferite; cei mai tineri aveau aproximativ treisprezece ani, iar cei mai vârstnici trecuseră de optzeci. Majoritatea scrisorilor au fost redactate în limba rusă, fiind adresate puterii centrale de la Moscova.

Pentru această broșură au fost selectate cinci documente. Ele nu reprezintă un eșantion statistic. Fiecare scrisoare ilustrează un mecanism distinct: foametea și distribuirea inegală a alimentelor; folosirea arbitrară a etichetei de „chiabur”; petițiile repetate și fără rezultat; deportarea în pofida unei loialități demonstrate; confiscarea și stigmatul moștenit de familia unui deportat.

Notă importantă privind textul românesc

Ediția din 2014 cuprinde traducerile românești ale scrisorilor. Pentru broșură au fost păstrate formulările publicate, inclusiv particularitățile de limbaj. În versiunea științifică definitivă, fiecare scrisoare trebuie confruntată cu originalul din Arhiva Națională a Republicii Moldova.

Scurtă cronologie, 1946-1953

Anul	Evenimentul
1946	Pe fondul distrugerilor postbelice și al unei recolte slabe, planurile de livrare către stat și ridicarea produselor alimentare au agravat criza. A început foametea în masă.
1947	Foametea a căpătat proporții catastrofale. În martie a fost redactată prima dintre cele cinci scrisori: cererea colectivă a unor învățători din Soroca.
1948	Listele gospodăriilor declarate „chiaburești” au fost extinse; au fost impuse impozite mai mari și obligații suplimentare față de stat.
1949	Colectivizarea s-a accelerat. În noaptea de 5 spre 6 iulie au fost deportate în masă familiile considerate „chiaburești” sau alte „elemente nesigure”.
1950	Deportații din ținutul Altai și din regiunile Kurgan și Tiumen au continuat să ceară permisiunea de a reveni la baștină.
1951	Un nou val de deportări, în noaptea de 31 martie spre 1 aprilie, a vizat, între alții, familii persecutate pentru apartenența lor religioasă.
1952	Scrisorile au continuat să documenteze confiscări, refuzul primirii în colhoz, sărăcie și ani de așteptare a unui răspuns.
1953	Ultima scrisoare din ediția integrală a fost înregistrată la 26 ianuarie. Stalin a murit la 5 martie; petițiile adresate lui au rămas documentele unui dialog care nu s-a produs.

SCRISOAREA 1

Foamea îi silește să vorbească

Învățători din Soroca, 19 martie 1947

Context istoric

Scrisoarea a fost semnată de Ignatieva, Pronin și Lebedeva. Autorii aparțineau unei categorii de salariați pe care statul trebuia, formal, să o aprovizioneze cu alimente. Produsele însă nu ajungeau la ei. Cererea îmbină recunoștința față de Stalin cu descrierea foametei și cu acuzații împotriva funcționarilor locali din comerț.

Dragă Iosiv Visarionovici!
[scrisă la 19 martie 1947]

Scuzați-ne, dar ne adresăm Dumneavoastră ca unui tată. Noi am supraviețuit războiul, suntem recunoscători și acum, dar puterile ne părăsesc. Ne este incomod și rușine, știm că și fără noi aveți multe griji, dar credeți-ne foamea ne impune. Muncitorii cu mulți copii umblă ca umbrele, pâine ne ajunge doar pentru jumătate de lună, iar restul copiii noștri mănâncă macuc. Am vândut tot ce am avut, umblăm rupți și zdrențuiți.

Vă mulțumim, Iosif Visarionovici, pentru grija față de noi, față de învățători, în sensul asigurării cu produse alimentare, însă spre regret acestea nu ajung la noi. Oare are nevoie un învățător de galoși, stofă etc. aceasta în timp ce șeful secției comerciale nici aproape nu ne permite să ne apropiem, iar directorul școlii este îmbrăcat la patru ace. Nu e bine de anunțat despre aceasta, însă lucrurile pe teren sunt dezgustătoare. Adjunctul secției comerciale Malin vinde sute de metri de stofă la piață, iar învățătorul nici nu mai seamănă a învățător. Oare poate fi un exemplu pentru elevi îmbrăcat în vechituri? Iar în timpul controlurilor la ei totul este în regulă.

Așa cum am așteptat sfârșitul războiului așa așteptăm cu nerăbdare roada, însă acum Iosif Visarionovici ne este foarte greu.

Scuzați-ne că vă deranjăm cu problemele noastre. Noi vom depăși, însă nu mai putem suporta nedreptățile. Noi nu suntem în stare să cumpărăm pâine comercială, iar comercianții vând pâine cu câte 150 rub. bucata. Cum putem noi supraviețui cu salariul nostru de 500 rub. în lună? De s-ar coace mai repede noua roadă!

Scuzați-ne, Iosif Visarionovici. Noi ne-am adresat ca unui om apropiat.

Învățătorii: Ignatieva, Pronin, Lebedeva.

ANRM, F. 2848, Inv. 7, dos. 1, f. 488. Publicată în: Mariana S. Țăranu (alc.), Scrisori către Stalin..., p. 57-58.

Comentariul istoricului

Documentul arată că foametea a afectat nu doar gospodăriile rurale, ci și salariații urbani. Autorii nu resping puterea sovietică și nu îl acuză direct pe Stalin. Dimpotrivă, îl separă pe conducătorul grijului de abuzurile funcționarilor locali. Tocmai această construcție — „centrul drept” și „executorii nedrepti” — făcea posibilă exprimarea suferinței fără ca scrisoarea să devină un protest politic deschis.

Notă de traducere: termenul „macuc” trebuie verificat în originalul rusesc; probabil desemnează turtele sau șrotul rămas după presarea semințelor oleaginoase.

SCRISOAREA 44

Un bătrân orb declarat „chiabur”

Gheorghe Streci, Cahul, 16 februarie 1949

Context istoric

Gheorghe Streci avea 68 de ani și era orb; soția sa, în vârstă de 66 de ani, nu putea nici ea să muncească. Gospodăria lor fusese declarată „chiaburească” deoarece, în perioada coacerii strugurilor, angajase un paznic pentru mica vie. Era a treia sa cerere.

Președintelui Sovietului Orășenesc Cahul, Deputatului Sovietului Suprem al URSS tov. Damaskin.

Copie: președintelui Sovietului Miniștrilor din URSS tov. Iosif Visarionovici Stalin.
De la cetățeanul Streci Gheorghe Nicolaevici, locuitor al or. Cahul, str. Cotovschi, nr. 87, RSS Moldovenească.
[înregistrată la 22 februarie 1949]

Cerere

Mă adresez a treia oară cu rugămintea de a mă elibera de impozitele pe care sunt nevoit să le achit ca gospodărie de chiabur, dar cererea mea așa și nu a fost satisfăcută. Eu sunt bătrân și orb, am 68 de ani, soția 66 ani, în gospodăria noastră nimeni nu este apt de muncă. Dețin o jumătate de casă, 2,5 ha teren arabil și 0,5 ha de vie, nici vite, nici inventar nu dețin. Impozitele eu nu sunt în stare să le achit.

În anul 1947 am fost trecut în categoria gospodăriilor de chiabur, motivându-se că am folosit munca năimită. În perioada 1945-46-47 am ținut un om paznic la vie în perioada coacerii strugurilor, din luna august până în noiembrie, deoarece eu sunt orb și nu puteam păzi roada. Eu consider că aceasta nu este muncă năimită.

La moment nu am nimic în gospodărie, deoarece în anii 1947-1948 am fost nevoit să vând tot pentru a plăti impozitele.

În anul 1949 iar trebuie să achit impozitele ca o gospodărie de chiaburi, dar eu nu am nici vite, nici cereale.

Vă rog, tov. Damaskin, convocați o comisie pentru a-mi evalua gospodăria și averile, căci eu am rămas cu nimic.

Vă rog insistent să clarificați problema și să nu mă mai considerați chiabur, pentru că eu nu mai am puteri și nici mijloace să achit un așa impozit la bătrânețe.

Vă rog să nu-mi refuzați cererea.

16 februarie 1949

ANRM, F. 2848, Inv. 7, dos. 77, f. 166. Publicată în: Mariana S. Țăranu (alc.), Scrisori către Stalin..., p. 118-119.

Comentariul istoricului

Eticheta de „chiabur” nu descrie aici situația economică, ci funcționează ca instrument administrativ. Angajarea unui paznic, impusă de orbire, a fost interpretată drept exploatare a muncii străine. Impozitarea sporită a distrus apoi gospodăria: pentru a plăti, bătrânul și-a vândut bunurile, dar a continuat să fie considerat „chiabur”.

SCRISOAREA 53

A patra cerere înaintea deportării

Filip Talpă, Răspopeni, 17 martie 1949

Context istoric

Filip Talpă îi scria lui Stalin pentru a patra oară. Avea 66 de ani, soția sa 58; amândoi erau bolnavi și incapabili de muncă. O clădire a familiei era folosită fără chirie drept grădiniță. În pofida cererilor repetate de a fi scos din lista „chiaburilor”, Filip Talpă, soția Pelaghia, fiica Efimia și fiul Ion au fost deportați în regiunea Kurgan în noaptea de 5 spre 6 iulie 1949.

Președintelui Sovietului Miniștrilor din URSS tov. Stalin I. Visarionovici!
De la țăranul din RSS Moldovenească, raionul Răspopeni, satul Răspopeni, Talpă Filip
Fiodorovici.
[înregistrată la 21 martie 1949]

Cererea a patra

Cea de a patra Cerere o expediez Atotmilostivului, Învățătorului nostru, tatălui poporului Sovietic și multprețiosului nostru învățător Iosif V. Stalin!

Eu, Talpă F. F. cu mâna tremurândă vă scriu să vă înduplec, multmilostivule, ca să fiu exclus din lista chiaburilor. Desigur, când eram tânăr toată viața am încercat să muncesc cât mai mult și să câștig cât mai ușor o bucată de pâine! Acum, când sunt aproape de moarte am meritat titlul de chiabur, e de răs și copiii noștri tot sunt numiți chiaburi. Din cauză că nu mai putem lucra, avem grupa a doua de invaliditate și la bătrânețe trăim doar datorită rețetelor eliberate de medici pentru a fi sănătoși. Eu am 66 de ani, baba are 58.

Postavca am dat-o, pământul nu l-au luat în colhoz. Avem o casă, o sură care nelegitim este folosită ca grădiniță, fără arendă, fără nici o plată. Pe noi nu ne primesc în colhoz. Din cauza bătrâneții și a bolilor așteptăm doar moartea și sicriul!

Insistent și călduros vă rugăm, Tatăl nostru, Conducătorul Poporului Sovietic, Visarion I. Stalin, să fiu exclus din lista chiaburilor!

Cu nerăbdare așteptăm răspunsul Rezoluției fără refuz pe adresa: RSS Moldovenească, raionul Râspopeni, satul Râspopeni.

Solicită Talpă F. F.
17.III.1949

ANRM, F. 2848, Inv. 7, dos. 80, f. 284. Publicată în: Mariana S. Țăranu (alc.), Scrisori către Stalin..., p. 130-131.

Comentariul istoricului

Patru cereri nu au salvat familia de deportare. Este revelator limbajul scrisorii: un om amenințat cu ruina economică îl numește pe Stalin „tată”, „învățător” și „atotmilostiv”. Aceasta nu-i anulează disperarea, ci arată limitele limbajului permis. Pentru a cere salvare, autorul trebuia mai întâi să-și afirme devotamentul față de părintele simbolic al statului.

SCRISOAREA 216

Doi fii morți în război, tatăl deportat

Gheorghe Păduraru, ținutul Altai, 7 septembrie 1950

Context istoric

Gheorghe Păduraru era originar din satul Țiganca, județul Cahul. Sustinea că fusese primul care intrase în colhoz și că predase acolo inventarul agricol și o pereche de boi. După schimbarea președintelui sovietului sătesc a fost exclus din colhoz și trecut în lista „chiaburilor”. Nici hotărârea ulterioară de a-l scoate din listă nu a împiedicat deportarea sa la 6 iulie 1949.

Către Sovietul Miniștrilor din URSS, orașul Moscova.
De la cetățeanul Păduraru Gheorghe Chirilovici, locuitor al regiunii Altai, raionul Zapalinîi,
sovhozul Biisk, sectorul I.
[înregistrată la 18 septembrie 1950]

Cerere

Vă rog să clarificați cererea mea:

Subsemnatul, Păduraru Gheorghe Chirilovici, născut în anul 1882, originar din RSSM, județul Cahul, raionul Baimaclia, satul Țiganca, provin dintr-o familie de țărani săraci. De mic copil și până în anul 1947 am locuit în locul unde m-am născut și am practicat agricultura. În anul 1947 în satul nostru s-a organizat colhozul și eu primul m-am înscris în colhoz, am dat în colhoz tot inventarul agricol pe care îl dețineam și o pereche de boi.

În colhoz am lucrat până în anul 1948, până când a fost înlocuit președintele sovietului sătesc și pe mine m-au dat afară din colhoz fără nici o cauză, motivând că, chipurile, eu am fost chiabur și timp de patru ani am avut muncitori năimiți, dar în esență eu nu am fost chiabur și nu am avut chiar nici un năimit.

Imediat eu m-am plâns la Sovietului Miniștrilor din RSSM din Chișinău, cei de acolo au trimis un reprezentant care a clarificat situația pe loc. Peste o perioadă scurtă de timp la Comitetul executiv raional Baimaclia a venit o scrisoare nr. 08-PK din 13 mai 1949, conform căreia eu trebuia să fiu exclus din listele chiaburilor și restabilit în colhoz.

La întocmirea listelor chiaburilor din satul Țăganca președintele sovietului sătesc tov. Pretula m-a inclus în aceste liste în locul adevăratului chiabur Arnăuțanu Spiridon Gheorghevici pe mine, membru al familiei în care a decedat un luptător, la 6 iulie m-au deportat unde locuiesc și acum.

Eu am doi feciori care au decedat în Războiul pentru apărarea Patriei, unul în Ungaria și unul în Germania, de asemenea, și un ginere mi-a decedat în Războiul pentru apărarea Patriei și fiica mi-a decedat. Cei trei copii care au rămas s-au aflat la mine până în 1949, când m-au deportat, copiii au rămas fără supraveghere, iar eu la bătrânețe sunt nevoit să pribegesc și să sufăr din cauza mărturiilor false ale președintelui sovietului sătesc.

Vă rog convingător să analizați cererea mea și să-mi permiteți să mă întorc la baștină în RSSM, la familia mea, ca să fiu un cetățean al URSS liber și cinstit.

Vă rog să satisfaceți rugămintea mea.

Solicită: Păduraru Gheorghe

Data: 7 septembrie 1950

ANRM, F. 2848, Inv. 7, dos. 131, f. 160-160 verso. Publicată în: Mariana S. Țăranu (alc.), Scrisori către Stalin..., p. 383-384.

Comentariul istoricului

Sacrificiul de război și loialitatea formală nu au oferit protecție. Autorul intrase voluntar în colhoz, obținuse o hotărâre favorabilă și pierduse doi fii și un ginere în război — totuși a fost deportat. Categoria represivă s-a dovedit mai puternică decât faptele, verificările și meritele.

SCRISOAREA 276

„Vă pup de multe-multe ori”

Daria Herghelegiu, Ghiliceni, 4 august 1952

Context istoric

Daria Herghelegiu s-a căsătorit în 1948. În 1949, familia soțului a fost trecută în categoria „chiaburilor”; soacra și patru fete au fost deportate, iar casa și bunurile — confiscate. Soțul Dariai a murit în mai 1952. Ea a rămas singură cu doi copii mici și a continuat să lucreze în colhoz. Scrisoarea este deosebit de importantă pentru înțelegerea limbajului intim al cultului lui Stalin.

Generalisimului t. Stalin I. V., orașul Moscova.
De la cetățeanca Herghiligiu Daria Ilievna, locuitoare a satului Ghiliceni, raionul Chișcăreni.
[înregistrată la 8 august 1952]

Plângere

Vă rog să analizați plângerea mea în care eu o să vă povestesc despre faptul că eu, cetățeanca Herghelegiu Daria Ilievna, în anul 1948 m-am căsătorit, dar deja în anul 1949 pe noi ne-au inclus în categoria chiaburilor, ceea ce nu este legitim, cum puteam eu ca într-un an să devin chiabur? Mama soțului a fost inclusă în categoria chiaburilor și e deportată, ceea ce, de asemenea, nu este legitim. Soțul meu era văduv și avea două fiice și eu aveam două fete.

În acea perioadă eu am născut și eram la mama mea, soțul de asemenea era la mama mea, și atunci au deportat-o pe mama lui împreună cu cele patru fete. Au luat totul din casă, casa au încuiat-o și nu ne permite să intrăm. Astfel ne-au luat casa noastră și nouă ne-au dat un apartament de stat, iar acum ne alungă și din acest apartament. Cum să trăiesc cu doi copii? Soțul a murit în anul 1952, pe data de 25 mai, la ora 7 dimineața și eu am rămas singură cu doi copii. Cel mai mare are trei ani, iar cel mai mic 1 an și 4 luni.

Eu am trimis o scrisoare la Chișinău, la Ministru și am primit răspuns că ei mi-au dat casa, pentru că nu au dreptul să mi-o ia, dar ei nu mi-au dat casa. Mi-au spus că dacă mama soțului a fost deportată, atunci eu sunt chiabur, dar ce fel de chiabur sunt dacă eu nu am ce mânca? De la Chișinău mi-au scris că nu-mi dau casa, dar ca eu să scriu la Bălți și eu am scris. De la Bălți a venit răspuns ca să-mi deie casa, dar ei nu doresc și eu am hotărât să vă scriu Dumneavoastră. Casa mea nu costă nici 300 de ruble. Dar ei mi-au luat-o și îmi spun că nu o vor întoarce pentru că mama soțului a fost deportată.

Vă rog mult să primiți plângerea mea, deja de doi ani eu lucrez în colhozul în numele lui „Andreev” din raionul Chișcăreni, satul Ghiliceni, eu lucrez fără cerere.

Deocamdată, la revedere. Vă pup de multe-multe ori. Vă strâng puternic mâna.

Vă rog să primiți plângerea mea, dragul și iubitul învățător tov. Stalin.

/semnătura/
4.VIII.1952

ANRM, F. 2848, Inv. 7, dos. 236, f. 198. Publicată în: Mariana S. Țăranu (alc.), Scrisori către Stalin..., p. 472-473.

Comentariul istoricului

Finalul scrisorii frapează prin contrastul dintre violența suferită și limbajul tandreții. Adresarea către Stalin ca unui învățător iubit arată cât de adânc pătrunsese imaginea oficială a conducătorului în limbajul privat. Documentul atestă și un stigmat moștenit: femeia nu era declarată „chiabură” pentru propria gospodărie, ci din cauza deportării soacrei. Munca în colhoz nu-i oferea drepturi, protecție sau siguranța unei locuințe.

Ce dezvăluie aceste cinci scrisori

Cele cinci documente arată fețe diferite ale aceluiași sistem. Învățătorii înfometatei cred că Stalin nu știe despre abuzuri. Un bătrân orb încearcă să dovedească faptul că angajarea, din necesitate, a unui paznic nu îl face exploatator. Filip Talpă scrie de patru ori, dar ajunge împreună cu familia în regiunea Kurgan. Pe Gheorghe Păduraru nu îl salvează nici intrarea în colhoz, nici o verificare oficială, nici moartea fiilor în război. Daria Herghelegiu cere restituirea unei case modeste și își încheie plângerea cu declarații de afecțiune față de omul care personifica statul.

Scrisorile nu pot fi reduse nici la loialitate, nici la rezistență. Ele sunt încercări de a supraviețui într-un limbaj impus. Autorii folosesc formule oficiale, își enumeră meritele, insistă asupra originii sărace și asupra devotamentului față de stat, dar consemnează în același timp foametea, confiscarea, arbitrariul, neexecutarea hotărârilor oficiale și destrămarea familiilor.

Scrisorile către Stalin nu sunt, așadar, doar izvoare despre istoria represiunii. Ele arată cum au învățat oamenii să vorbească puterii totalitare: ce puteau numi, ce trebuiau să ascundă și ce preț plăteau pentru dreptul de a fi auziți.

Ediția integrală

Volumul integral cuprinde 280 de scrisori din anii 1947-1953 și un studiu analitic despre formulele de adresare, originea socială a autorilor, motivele includerii lor în listele „chiaburilor”, comportamentul funcționarilor locali, conținutul cererilor și soarta ulterioară a semnatarilor.

Citare bibliografică recomandată

Țăranu, Mariana S. (alc.). Scrisori către Stalin sau spovedaniile celor ocupați (1947-1953). Chișinău: Pontos, 2014. 520 p. ISBN 978-9975-51-601-3.

Site-ul autoarei: **marianataranu.eu**

© Mariana S. Țăranu, 2014, 2026. Toate drepturile rezervate. Versiune editorială română pentru verificarea autoarei; nu se distribuie înainte de aprobare.

ANEXĂ

Proiectul unei pagini deschise de blog

Notă editorială

Această secțiune este destinată verificării autoarei și nu va fi inclusă în PDF-ul gratuit. După aprobare, conținutul va fi publicat ca pagină accesibilă liber pe site.

Cinci scrisori către Stalin din Basarabia

De ce oamenii care trecuseră prin foamete, confiscări și deportări continuau să i se adreseze lui Stalin ca unui „tată”, „învățător” și „om apropiat”?

În 2014, istoricul Mariana S. Țăranu a publicat volumul de documente Scrisori către Stalin sau spovedaniile celor ocupați (1947-1953). Cartea cuprinde 280 de scrisori din Arhiva Națională a Republicii Moldova. Autorii lor vorbesc despre foamete, impozite excesive, confiscări, colectivizare forțată și deportări.

Această broșură gratuită prezintă cinci destine umane. Nu sunt cele mai spectaculoase istorii, ci cinci documente care permit cititorului să înțeleagă cum oamenii obișnuiți încercau să vorbească cu un stat în fața căruia erau aproape lipsiți de apărare.

Istoria lui Filip Talpă

În primăvara anului 1949, țăranul Filip Talpă, în vârstă de 66 de ani, îi scria lui Stalin pentru a patra oară. El și soția sa erau bolnavi; colhozul refuza să-i primească, în timp ce gospodăria continua să fie considerată „chiaburească”.

În scrisoare, Talpă îl numea pe Stalin „tatăl poporului sovietic” și îi cerea să fie scos din listă.

„Eu, Talpă F. F. cu mâna tremurândă vă scriu... Din cauza bătrâneții și a bolilor așteptăm doar moartea și sicriul!” După patru scrisori, cererea sa nu a fost satisfăcută. În noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, Filip Talpă, soția lui și cei doi copii adulți au fost deportați în regiunea Kurgan.

În broșură veți citi

- cererea învățătorilor ai căror copii mâncau „macuc” în timpul foametei;
- rugămintea unui bătrân orb declarat „chiabur”;
- a patra scrisoare a lui Filip Talpă înaintea deportării;
- scrisoarea unui tată deportat care își pierduse doi fii în război;
- plângerea unei văduve tinere, încheiată cu cuvintele: „Vă pup de multe-multe ori.”

DESCARCĂ BROȘURA GRATUITĂ

După introducerea adresei de e-mail, cititorul primește PDF-ul. Lângă formular trebuie să apară o informare scurtă privind confidențialitatea și posibilitatea de a refuza mesajele ulterioare.

Conținutul paginii deschise

Pe pagină vor fi oferite cu acces liber:

1. introducerea în proiect și explicația motivelor pentru care oamenii îi scriau lui Stalin;
2. istoria lui Filip Talpă și un scurt fragment din scrisoarea sa;
3. câteva imagini ale documentelor, după clarificarea dreptului de reproducere;
4. informații despre volumul integral din 2014;
5. filmul încorporat Dragă Stalin...;
6. butonul pentru descărcarea broșurii gratuite.

Textele integrale ale celorlalte patru scrisori rămân în PDF. Această soluție păstrează valoarea broșurii și ajută la formarea unui public propriu, nu doar la acumularea unor vizualizări anonime.

De confirmat înainte de publicare

- scrierea consecventă a numelui Mariana S. Țăranu, cu toate semnele diacritice;
- permisiunea de reproducere a imaginilor documentelor de arhivă;
- cele cinci originale rusești pentru confruntarea textologică;
- fotografia autoarei pentru pagină și broșură;
- legătura oficială către filmul Dragă Stalin...;
- forma finală a drepturilor de autor și modul de procurare a ediției integrale.